

Ireneusz Jaźwiński

Podmioty regionalnej polityki społeczno-gospodarczej w dziedzinie kapitału ludzkiego

Ekonomiczne Problemy Usług nr 45, 245-252

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ireneusz Jaźwiński¹

PODMIOTY REGIONALNEJ POLITYKI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ W DZIEDZINIE KAPITAŁU LUDZKIEGO

Wprowadzenie

Do ważnych czynników rozwoju społeczno-gospodarczego i wzrostu gospodarczego oraz głównych determinant życia społeczno-gospodarczego zalicza się kapitał ludzki. W wielu podejściach kapitał ten bywa nawet postrzegany jako najważniejszy czynnik rozwoju. Jednocześnie procesy rozwoju i wzrostu w znacznym stopniu zależą od respektowania zróżnicowanych terytorialnie szans i predyspozycji rozwojowych. Na rozwój i wzrost wpływa również sposób prowadzenia polityki społeczno-gospodarczej, w tym w układzie terytorialnym, a do uwarunkowań tej polityki o bardzo dużej randze zalicza się kapitał ludzki. W tych warunkach wzrasta znaczenie regionalnej polityki społeczno-gospodarczej w dziedzinie kapitału ludzkiego, w której kluczową rolę odgrywają podmioty samorządowe. Celem pracy jest przybliżenie regionalnej polityki społeczno-gospodarczej w dziedzinie kapitału ludzkiego ze szczególnym uwzględnieniem jej podmiotów. W artykule zwrócono uwagę na zagadnienia dotyczące: zintegrowanej polityki społeczno-gospodarczej, pojęcia i miejsca regionalnej polityki społeczno-gospodarczej, istoty kapitału ludzkiego, rodzajów podmiotów regionalnej polityki społeczno-gospodarczej, samorządu województwa, wojewódzkich urzędów pracy.

Zintegrowana polityka społeczno-gospodarcza

Podkreśla się znaczenie rozpatrywania i prowadzenia zintegrowanej polityki społeczno-gospodarczej². Zdaniem autora niniejszej pracy godny uwzględnienia jest pogląd, zgodnie z którym polityka społeczno-gospodarcza to świadome oddziaływanie jej podmiotów, głównie organów władz publicznych, na przedmiot tej polityki w określonych wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowaniach, zmierzające do osiągnięcia wyznaczonych celów za pomocą odpowiednio dobranych narzędzi i środków zgodnie z regułami nauk społecznych i ekonomicznych. W syntetycznym ujęciu przedmiot polityki społeczno-gospodarczej stanowi społeczeństwo i gospodarka.

Istnieją ściśle zależności między sferą społeczną i gospodarczą, a problematyki społeczną i gospodarczą warto rozważać łącznie w sprzężonym układzie społeczno-

¹ Dr, adiunkt, Katedra Polityki Gospodarczej, Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług, Uniwersytet Szczeciński.

² Por. K. Secomski, *Polityka społeczno-ekonomiczna. Zarys teorii*, PWE, Warszawa 1978.

gospodarczym. W tym kontekście należy zauważyć, że: „Celem ostatecznym gospodarowania jest rozwój społeczny, rozwój człowieka, ludzi i zapewnienie im pracy i warunków godziwego życia (...), aby realizować cel ostateczny (rozwój społeczny), trzeba rozwijać gospodarkę, zwiększać inwestycje i zatrudnienie, promować postęp techniczny i zwiększać produktywność. Wynikają stąd dwa ważne wnioski:

- cele społeczne realizuje się głównie przy pomocy środków ekonomicznych. Nie można bowiem dzielić tego czego nie wytworzono w gospodarce, a udział poszczególnych grup społecznych w PKB powinien być względnie proporcjonalny do ich wkładu w tworzenie nowych wartości,
- cele społeczne nie służą tylko rozwojowi człowieka, lepszemu zaspokojeniu jego potrzeb, ale na zasadzie sprzężenia zwrotnego (...) stanowią warunek osiągnięcia celów gospodarczych”³.

Pojęcie i miejsce regionalnej polityki społeczno-gospodarczej

Ważną częścią polityki społeczno-gospodarczej jest regionalna polityka społeczno-gospodarcza, nazywana również polityką intraregionalną lub polityką wewnątrzregionalną. Wykorzystując podejście W. Kosiedowskiego odnoszące się do polityki intraregionalnej można stwierdzić, że regionalna polityka społeczno-gospodarcza to „całościowa polityka społeczno-gospodarcza prowadzona w danym regionie przez właściwe podmioty regionalne”⁴. Wyodrębnianie regionalnej polityki społeczno-gospodarczej wiąże się z podziałem polityki regionalnej na politykę interregionalną (międzyregionalną) i politykę intraregionalną (wewnątrzregionalną). Polityka interregionalna ogólnie jest polityką państwa wobec regionów, a polityka intraregionalna – polityką regionów w stosunku do samych siebie. Przedmiotem polityki interregionalnej są układy regionalne. Natomiast polityka intraregionalna może być nazywana regionalną polityką społeczno-gospodarczą lub regionalną polityką ekonomiczną. W warunkach polskich polityka intraregionalna jest prowadzona przede wszystkim przez władze samorządowe województw. Przedmiotem tej polityki są poszczególne województwa (regiony).

Pogłębione definicje polityki interregionalnej i intraregionalnej zostały zaprezentowane w literaturze. Według A. Fajferka „Polityka interregionalna jest to polityka centralnych organów władzy państwowej wobec regionów. Polityka intraregionalna natomiast jest to polityka prowadzona przez organy władzy publicznej w regionach. Odnosi się to zarówno do polityki uprawianej na szczeblu samorządu gminnego, jak i na poziomie wojewódzkim”⁵. Zdaniem Z. Gilowskiej, G. Gorzelaka, B. Jałowickiego i K. Sobczaka: „Polityka interregionalna to usystematyzowane oddziaływanie na obszary będące wyodrębnionymi ponadlokalnymi jednostkami terytorialnymi: podziału administracyjnego kraju (regiony). Polityka interregionalna państwa to działania podejmowane

³ M. Kabaj, *Zintegrowany system polityki społeczno-gospodarczej*, [w:] E.V. Bowden, J.H. Bowden, M. Kabaj, T. Kowalik, A. Noga, J. Wilkin, *Ekonomia. Nauka zdrowego rozsądku*, Fundacja Innowacja, Warszawa 2002, s. 645.

⁴ W. Kosiedowski, *Między rynkiem a interwencją państwa. Niektóre dylematy polityki regionalnej w okresie transformacji*, [w:] S. Bagdziński, M. Marszałkowska (red.), *Gospodarka – przestrzeń – środowisko. Restryktoryzacja transformacyjna i rozwój regionów w perspektywie procesu jednoczenia się Europy*, UMK, Toruń 1998, s. 157.

⁵ A. Fajferek, *Polityka regionalna*, [w:] A. Fajferek (red.), *Polityka ekonomiczna*, AE w Krakowie, Kraków 1999, s. 271.

przez rząd centralny oraz jego agendy, w tym także terenowe (...)”⁶. Natomiast politykę intraregionalną autorzy ci definiują jako „usystematyzowane oddziaływanie na procesy rozwoju społeczno-gospodarczego zachodzące na obszarze regionu. Polityką intraregionalną są działania podejmowane przez samorządowe władze regionu i ich agendy”⁷.

Istota kapitału ludzkiego

Istotę kapitału ludzkiego można określić na podstawie jego definicji i opisów zawartych w literaturze. Zgodnie z poglądem R. Szarfienberga kapitał ludzki to „wiedza, umiejętności, zdolności, wyszkolenie, doświadczenie, kompetencje oraz zdrowie, które są udziałem każdego człowieka. Można rozszerzyć zakres tego terminu na wszelkie cechy poszczególnych osób odpowiadające za ich możliwości, kondycję oraz sprawność intelektualną i manualną”⁸. W innym podejściu zaznacza się, że kapitał ludzki „obejmuje wszystkie cechy wpływające na produktywność jednostki, w tym zarówno formalne wykształcenie, najczęściej kojarzone z kapitałem ludzkim, jak i inteligencję oraz wrodzone zdolności, stan zdrowia, cechy charakteru, a nawet takie czynniki jak znajomości i powiązania, także przecież mające wpływ na (...) wydajność i efekty pracy”⁹.

Wyróżnia się różne elementy i ujęcia kapitału ludzkiego. Można analizować powiązane ze sobą elementy kapitału ludzkiego: intelektualny, fizyczny, emocjonalno-społeczny i duchowy. Ponadto duże znaczenie mają dwa aspekty kapitału ludzkiego: ilościowy i jakościowy. Autorzy raportu Rady Strategii Społeczno-Gospodarczej nt. kapitału ludzkiego uwzględnili dwa ujęcia kapitału ludzkiego: wąskie i szerokie¹⁰. W wąskim ujęciu kapitał ludzki określono jako ucieleśniony w cechach jakościowych dostępny w gospodarce zasób pracy społecznej efekt inwestycji w oświatę i kształcenie. Natomiast w szerszym ujęciu do inwestycji tworzących zasób kapitału ludzkiego zaliczono także inwestycje w zdrowie, ochronę środowiska naturalnego i kulturę.

Kapitał ludzki jest istotnym czynnikiem rozwoju społeczno-gospodarczego województw. Podkreśla się, że „inwestycje w edukację oraz w inne formy rozwoju kapitału ludzkiego mają kluczowe znaczenie dla wzrostu gospodarczego”¹¹. Za mnożnik kapitału ludzkiego bywa uznawany kapitał społeczny. Jednocześnie kapitał ludzki należy do podstawowych czynników decydujących o konkurencyjności województw. Wpływa na atrakcyjność inwestycyjną, procesy inwestowania, pozyskiwania i utrzymania inwestorów zewnętrznych i wewnętrznych. Oddziałuje także na inne procesy, w tym innowacyjne czy przyciągania turystów. Z zaprezentowanych przez M. Herbstą analiz dotyczących kapitału ludzkiego i rozwoju regionalnego w Polsce¹² wynika, że w ostatnim dziesięcioleciu zachodziła ścisła współzależność między zasobami i przyrostem kapitału ludzkiego a poziomem dochodu i tempem wzrostu gospodarczego regio-

⁶ Z. Gilowska, G. Gorzelak, B. Jalowiecki, K. Sobczak, *Kierunki polityki regionalnej Polski*, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 1998, s. 16-17.

⁷ *Ibidem*.

⁸ R. Szarfienberg, *Kapitał ludzki*, [w:] B. Rysz-Kowalczyk (red.), *Leksykon polityki społecznej*, Instytut Polityki Społecznej Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2001, s. 64.

⁹ M. Herbst (red.), *Kapitał ludzki i kapitał społeczny a rozwój regionalny*, Centrum Europejskich Studiów Regionalnych i Lokalnych Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2007, s. 11.

¹⁰ *Kapitał ludzki. Stan i perspektywy*, raport nr 27, Rada Strategii Społeczno-Gospodarczej przy Radzie Ministrów, Warszawa 1998, s. 14.

¹¹ G.S. Becker, G.N. Becker, *Ekonomia życia*, Helion, Gliwice 2006, s. 89.

¹² M. Herbst, *Wpływ kapitału ludzkiego i społecznego na (krótkookresowy) wzrost gospodarczy w polskich podregionach*, [w:] M. Herbst (red.), *Kapitał ludzki...*, s. 166-202.

nów. Autor ten podaje, iż: „Regiony, które w połowie lat dziewięćdziesiątych charakteryzowały się dużym potencjałem kapitału ludzkiego, osiągały w kolejnych latach relatywnie szybki wzrost”¹³.

Rodzaje podmiotów regionalnej polityki społeczno-gospodarczej

Przyjmuje się, że w najszerszym ujęciu podmiotem regionalnej polityki społeczno-gospodarczej powinno być aktywne społeczeństwo, wyrażające swoją wolę poprzez wybory, referenda i konsultacje. W praktyce politykę kształtują władze publiczne (państwo, ich organy) i inne podmioty, np. organizacje społeczne. Wśród podmiotów polityki społeczno-gospodarczej można wydzielać podmioty centralne i podmioty terenowe. W skład podmiotów terenowych wchodzi podmioty rządowe i podmioty samorządowe. Przykładem terenowego podmiotu rządowego jest wojewoda.

Należy podkreślić, że w regionalnej polityce społeczno-gospodarczej w dziedzinie kapitału ludzkiego w Polsce decydującą rolę odgrywają podmioty samorządowe. W tym miejscu warto zaznaczyć, że polskie województwo samorządowe to „jednostka o charakterze korporacyjnym, wyposażona w osobowość prawną o charakterze publicznym i prywatnym, wypełniająca, poprzez wyłonione w drodze wyborów organy, zadania administracji publicznej, na zasadach określonej prawnie niezależności, podlegająca przy tym nadzorowi państwowemu, sprawowanemu na podstawie kryterium legalności, której samodzielność podlega ochronie prawnej”¹⁴.

Podmioty polityki, również regionalnej polityki społeczno-gospodarczej można dzielić na:

- naczelne, niższych instancji;
- wybieralne, mianowane;
- jednoosobowe; kolegialne;
- decydujące, pomocnicze;
- o kompetencji generalnej, o kompetencji specjalnej.

Samorząd województwa

Głównym podmiotem polityki samorządowej na poziomie regionalnym jest samorząd województwa. Zgodnie z zapisami ustawowymi przez samorząd województwa należy rozumieć „regionalną wspólnotę samorządową oraz odpowiednie terytorium”¹⁵, przy czym zaznacza się, że „mieszkańcy województwa tworzą z mocy prawa regionalną wspólnotę samorządową”¹⁶. Organami tego samorządu są sejmik województwa i zarząd województwa kierowany przez marszałka województwa. Do zakresu działania samorządu województwa przypisano wykonywanie zadań publicznych o charakterze wojewódzkim, niezastrzeżonych ustawami na rzecz organów administracji rządowej. Zakres działalności ogólnie dotyczy prowadzenia polityki rozwoju regionalnego i świadczenia usług na rzecz społeczności regionalnej, w znaczącym stopniu odnosząc się do kapitału ludzkiego.

¹³ Ibidem, s. 201.

¹⁴ B. Dolnicki, *Koncepcja województwa samorządowego*, „Samorząd Terytorialny” 1999, nr 6, s. 22.

¹⁵ Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 18 września 2001 roku w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o samorządzie województwa (Dz. U. 2001, nr 142, poz. 1590 z późn. zm.), art. 1.

¹⁶ Ibidem.

Według zapisów ustawowych na politykę rozwoju województwa prowadzoną przez samorząd składa się¹⁷:

- tworzenie warunków rozwoju gospodarczego, w tym kreowanie rynku pracy;
- utrzymanie i rozbudowa infrastruktury społecznej i technicznej o znaczeniu wojewódzkim;
- pozyskiwanie i łączenie środków finansowych: publicznych i prywatnych, w celu realizacji zadań z zakresu użyteczności publicznej;
- wspieranie i prowadzenie działań na rzecz podnoszenia poziomu wykształcenia obywateli;
- racjonalne korzystanie z zasobów przyrody oraz kształtowanie środowiska naturalnego, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju;
- wspieranie rozwoju nauki i współpracy między sferą nauki i gospodarki, popieranie postępu technologicznego oraz innowacji;
- wspieranie rozwoju kultury oraz sprawowanie opieki nad dziedzictwem kulturowym i jego racjonalne wykorzystywanie;
- promocja walorów i możliwości rozwojowych województwa;
- wspieranie i prowadzenie działań na rzecz integracji społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Jednocześnie samorząd województwa wykonuje zadania o charakterze wojewódzkim określone ustawami, w szczególności w zakresie¹⁸: edukacji publicznej, w tym szkolnictwa wyższego; promocji i ochrony zdrowia; kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami; pomocy społecznej; polityki prorodzinnej; modernizacji terenów wiejskich; zagospodarowania przestrzennego; ochrony środowiska; gospodarki wodnej, w tym ochrony przeciwpowodziowej, a w szczególności wyposażenia i utrzymania wojewódzkich magazynów przeciwpowodziowych; transportu zbiorowego i dróg publicznych; kultury fizycznej i turystyki; ochrony praw konsumentów; obronności; bezpieczeństwa publicznego; przeciwdziałania bezrobociu i aktywizacji lokalnego rynku pracy.

Organem stanowiącym i kontrolnym województwa jest sejmik województwa. Organ ten zostaje wybierany w bezpośrednich wyborach samorządowych na czteroletnią kadencję. W skład sejmiku wchodzi radni w liczbie trzydziestu w województwach liczących do 2 mln mieszkańców oraz po trzech radnych na każde kolejne rozpoczęte 500 000 mieszkańców. Sejmik wybiera ze swojego grona przewodniczącego oraz nie więcej niż trzech wiceprzewodniczących. Do wyłącznej właściwości sejmiku województwa należy między innymi¹⁹: stanowienie aktów prawa miejscowego, w szczególności statutu województwa, zasad gospodarowania mieniem wojewódzkim; uchwalanie strategii rozwoju województwa; uchwalanie planu zagospodarowania przestrzennego; uchwalanie budżetu województwa; podejmowanie uchwały w sprawie udzielenia lub nieudzielenia absolutorium zarządowi województwa z tytułu wykonania budżetu województwa; uchwalanie, w granicach określonych ustawami, przepisów dotyczących podatków i opłat lokalnych; uchwalanie „Priorytetów współpracy zagranicznej województwa”; wybór i odwołanie zarządu województwa oraz ustalanie wynagrodzenia marszałka województwa; powoływanie i odwoływanie, na wniosek marszałka woje-

¹⁷ Ibidem, art. 11.

¹⁸ Ibidem, art. 14.

¹⁹ Ibidem, art. 18.

wództwa, skarbnika województwa, który jest głównym księgowym budżetu województwa; podejmowanie uchwał w sprawach majątkowych województwa.

Organem wykonawczym województwa jest zarząd województwa, liczący pięć osób. W jego skład wchodzi marszałek województwa jako przewodniczący, jeden lub dwóch wiceprzewodniczących oraz członkowie zarządu. Do zadań tego organu należy między innymi²⁰: wykonywanie uchwał sejmiku województwa, gospodarowanie mieniem województwa, przygotowywanie projektu i wykonywanie budżetu województwa; przygotowywanie projektów strategii rozwoju województwa, planu zagospodarowania przestrzennego i regionalnych programów operacyjnych oraz ich wykonywanie. Zarząd wykonuje swoje zadania przy pomocy urzędu marszałkowskiego i wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych lub wojewódzkich osób prawnych.

Wojewódzkie Urzędy Pracy

Z punktu widzenia kapitału ludzkiego bardzo ważnymi samorządowymi jednostkami organizacyjnymi samorządów województw są wojewódzkie urzędy pracy. Realizują one zadania w zakresie polityki rynku pracy i rozwoju zasobów ludzkich. Wojewódzkim urzędom pracy można przypisać między innymi następujące zadania samorządu województwa w zakresie polityki rynku²¹: określanie i koordynowanie regionalnej polityki rynku pracy i rozwoju zasobów ludzkich w odniesieniu do krajowej polityki rynku pracy przez przygotowanie i realizację regionalnego planu działań na rzecz zatrudnienia; podział posiadanych środków Funduszu Pracy; opracowywanie analiz rynku pracy i badanie popytu na pracę, w tym prowadzenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych; współdziałanie z wojewódzką radą zatrudnienia w określaniu i realizacji regionalnej polityki rynku pracy i rozwoju zasobów ludzkich; programowanie i wykonywanie zadań realizowanych przy współfinansowaniu Europejskiego Funduszu Społecznego; realizowanie zadań wynikających z prawa swobodnego przepływu pracowników między państwami, organizowanie i koordynowanie oraz świadczenie usług poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej, a także ich rozwijanie na terenie województw; opracowywanie, gromadzenie, aktualizowanie i upowszechnianie informacji zawodowych na terenie województwa; współdziałanie z właściwymi organami oświatowymi, szkołami i szkołami wyższymi w harmonizowaniu kształcenia i szkolenia zawodowego z potrzebami rynku pracy. Należy podkreślić, że wojewódzkie urzędy pracy są instytucjami pośredniczącymi komponentu regionalnego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL)²².

Podsumowanie

Rola i znaczenie kapitału ludzkiego wyraźnie zwiększyły się w drugiej połowie XX wieku i mogą nadal się zwiększać. Kapitał ten wpływa na różne zjawiska i procesy,

²⁰ Ibidem, art. 41.

²¹ Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 9 kwietnia 2008 roku w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2008, nr 69, poz. 415 z późn. zm.), art. 8.

²² W ramach PO KL została ujęta całość interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego Unii Europejskiej w Polsce na lata 2007–2013. Na realizację tego programu operacyjnego przeznaczono około 9,7 mld euro z funduszy wspólnotowej polityki strukturalnej, czyli kilkanaście procent środków dostępnych dla Polski, a z uwzględnieniem krajowego wkładu publicznego i prywatnego ponad 11,4 mld euro.

należąc do podstawowych czynników kreowania społeczeństwa i gospodarki opartych na wiedzy. Rozwój państw, regionów i przedsiębiorstw w znacznym stopniu zależy od poziomu rozwoju kapitału ludzkiego i jego wykorzystania. Jednocześnie na procesy rozwoju i wzrostu oddziałuje sposób kształtowania kapitału ludzkiego w polityce społeczno-gospodarczej prowadzonej na różnych poziomach. Kapitał ludzki można również zaliczyć do determinant polityki o bardzo dużej wadze. Podkreśla się też bardzo duże znaczenie respektowania zróżnicowanych terytorialnie szans i predyspozycji rozwojowych. Istotne jest określenie optymalnej koncepcji oddziaływania na kapitał ludzki przez władze publiczne, co wiąże się z dążeniem do nadania kapitałowi ludzkiemu właściwej rangi w prowadzonej polityce i efektywnego uwzględniania uwarunkowań zróżnicowanych terytorialnie. Istnieją znaczne możliwości optymalizowania dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego Polski i jej województw poprzez racjonalizowanie prowadzenia polityki społeczno-gospodarczej w dziedzinie kapitału ludzkiego, a w oddziaływaniu władz publicznych na ten kapitał szczególną uwagę powinno się zwrócić na odpowiednie dopasowanie struktury kapitału ludzkiego do obecnych i przyszłych potrzeb przy respektowaniu uwarunkowań i tendencji rozwojowych.

Literatura

1. Becker G.S., Becker G.N., *Ekonomia życia*, Helion, Gliwice 2006.
2. Dolnicki B., *Koncepcja województwa samorządowego*, „Samorząd Terytorialny” 1999, nr 6.
3. Fajferek A., *Polityka regionalna*, [w:] A. Fajferek (red.), *Polityka ekonomiczna*, AE w Krakowie, Kraków 1999.
4. Gilowska Z., Gorzelak G., Jałowiecki B., Sobczak K., *Kierunki polityki regionalnej Polski*, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 1998.
5. Herbst M. (red.), *Kapitał ludzki i kapitał społeczny a rozwój regionalny*, Centrum Europejskich Studiów Regionalnych i Lokalnych Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2007.
6. Herbst M., *Wpływ kapitału ludzkiego i społecznego na (krótkookresowy) wzrost gospodarczy w polskich podregionach*, [w:] M. Herbst (red.), *Kapitał ludzki i kapitał społeczny a rozwój regionalny*, Centrum Europejskich Studiów Regionalnych i Lokalnych Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2007.
7. Jaźwiński I., *Dziedziny polityki regionalnej – wprowadzenie do problematyki*, „Polityka Gospodarcza” 2008, nr 15-16.
8. Jaźwiński I., *Warianty polityki społeczno-gospodarczej w układzie terytorialnym*, [w:] J. Sokołowski (red.), *Problemy ekonomii, polityki ekonomicznej i finansów publicznych*, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Jelenia Góra 2008.
9. Kabaj M., *Zintegrowany system polityki społeczno-gospodarczej*, [w:] B.V. Bowden, J.H. Bowden, M. Kabaj, T. Kowalik, A. Noga, J. Wilkin, *Ekonomia. Nauka zdrowego rozsądku*, Fundacja Innowacja, Warszawa 2002.
10. *Kapitał ludzki. Stan i perspektywy*, raport nr 27, Rada Strategii Społeczno-Gospodarczej przy Radzie Ministrów, Warszawa 1998.
11. Kosiedowski W., *Między rynkiem a interwencją państwa. Niektóre dylematy polityki regionalnej w okresie transformacji*, [w:] S. Bagdziński, M. Marszałkowska (red.), *Gospodarka – przestrzeń – środowisko. Restrukturyzacja transformacyjna i rozwój regionów w perspektywie procesu jednoczenia się Europy*, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Toruń 1998.

12. Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 9 kwietnia 2008 roku w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2008, nr 69, poz. 415 z późn. zm.).
13. Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 18 września 2001 roku w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o samorządzie województwa (Dz. U. 2001, nr 142, poz. 1590 z późn. zm.).
14. Secomski K., *Polityka społeczno-ekonomiczna. Zarys teorii*, PWE, Warszawa 1978.
15. Szarfenberg R., *Kapitał ludzki*, [w:] B. Rysz-Kowalczyk (red.), *Leksykon polityki społecznej*, Instytut Polityki Społecznej Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2001.

Summary

SUBJECTS OF THE REGIONAL SOCIO-ECONOMIC POLICY IN FIELD OF HUMAN CAPITAL

Among the important factors of socio-economic development and economic growth and the main determinants of socio-economic life a human capital is rated. Development and growth are also influenced by a way the socio-economic policy is carried out. At the same time, the development and growth processes to high degree depend on respecting the diversified by territory development opportunities and predispositions. In these conditions grows the importance of regional socio-economic policy in field of human capital, in which the key role is played by self-government subjects. The article brings closer the problems concerning: integrated socio-economic policy, definitions and position of regional socio-economic policy, essence of human capital, types of subjects of regional socio-economic policy, self-government of a voivodship with consideration of the voivodship labour agencies.